

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 21. februar 2022
Sagsnr.: 2021-0035-0290
Dok.: 2322565

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål J, L og M fra Folketingets Forsvarsudvalg stillet den 14. december 2021 (samrådsspørgsmål J) og 10. januar 2022 (samrådsspørgsmål L og M)

Samrådsspørgsmål J:

”FE-kommissionen skriver, at de ikke har fundet anledning til at udvide de spørgsmål, FE kommissionen har skullet undersøge, hvilket må betyde, at mistanken om at Danmark kan have været meddelagtig i amerikansk spionage mod vores nabolande ikke er blevet undersøgt, ligesom det må formodes, at det heller ikke er blevet undersøgt, om Folketingets Kontroludvalg vedr. efterretningstjenesterne er blevet vildledt, som tidligere medlemmer af udvalget har rejst bekymring for. Vil justitsministeren sikre, at disse meget alvorlige forhold nu kan blive undersøgt?”

Samrådsspørgsmål L:

”Giver fængslingen og sigtelsen af Lars Findsen anledning til, at ministeren vil genoverveje at sikre en tilbundsgående undersøgelse af alle Tilsynet med Efterretningstjenesternes kritikpunkter af Forsvarets Efterretningstjeneste, herunder om formodet dansk facilitering af amerikansk spionage?”

Samrådsspørgsmål M:

”Hvad kan ministeren oplyse om det igangværende arbejde og behovet for at få styrket tilsynet og kontrollen med efterretningstjenesterne?”

[Indledning]

Tak for ordet.

Spørgeren har stillet tre samrådsspørgsmål til besvarelse i dag. To af spørgsmålene handler grundlæggende om FE-kommissionens undersøgelse, og dem vil jeg lægge ud med at besvare. Det sidste spørgsmål vedrører tilsynet og kontrollen med efterretningstjenesterne – det kommer jeg ind på til sidst.

[Generelt om FE-kommissionens undersøgelse]

Den 21. december 2020 nedsatte jeg som justitsminister Undersøgelseskommissionen til undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste – altså FE-kommissionen.

Kommissionen blev nedsat i medfør af en lov vedtaget med bred opbakning i Folketinget. Som bekendt blev kommissionen nedsat som opfølgning på, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne den 21. august 2020 afsluttede sin særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretnings-tjeneste og rejste en række kritikpunkter.

Som det fremgår af bemærkningerne til loven om ned-sættelse af FE-kommissionen, skulle kommissionen i sin

undersøgelse fokusere på de mest centrale og konkrete punkter i Tilsynets kritik, herunder

- (1) spørgsmål om mulig indhentning og videregivelse af oplysninger vedrørende danske statsborgere,
- (2) orientering af skiftende forsvarsministre,
- (3) FE's eventuelle tilbageholdelse af oplysninger og afgivelse af urigtige oplysninger til tilsynet og
- (4) spørgsmål om FE's uberettigede behandling af oplysninger om en ansat i tilsynet.

Baggrunden for den afgrænsning af undersøgelsen var grundlæggende, at det var afgørende, at undersøgelsen blev gennemført relativt hurtigt, og at kendskabet til meget sensitive oplysninger ikke skulle udbredes unødigt.

Mere overordnet var undersøgelsen udtryk for en afvejning af *på den ene side* hensynet til, at FE fortsat skal kunne varetage sin opgave så effektivt som muligt af hensyn til Danmarks sikkerhed og *på den anden side* at få belyst sagens centrale forhold, drage læring og skabe grundlag for at vurdere, om der forelå ansvarspådragende forhold.

FE-kommissionen afgav sin beretning den 13. december 2021. Af hensyn til den betydelige mængde klassificeret materiale og karakteren af de oplysninger, der er indgået

i undersøgelsen, er kommissoriet og beretningen ikke offentliggjort. Af den grund har jeg på samrådet i dag ikke mulighed for at komme nærmere ind på indholdet af beretningen, udover hvad der fremgår af den sammenfatning af konklusionerne, som FE-kommissionen har offentliggjort.

Her i Folketinget har vi Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne, der har til formål at sikre indseende med vores efterretningstjenester. Det er i dét udvalg, undersøgelsen er parlamentarisk forankret, og hvor der kan ske en nærmere drøftelse af undersøgelsen og dens konklusioner. Det er de spilleregler, Folketinget har valgt og fastsat ved lov.

[Konklusioner i FE-kommissionens undersøgelse]

Men som sagt: Kommissionen har offentliggjort en sammenfatning af sine konklusioner, som ikke er klassificeret.

I sammenfatningen oplyser kommissionen, at den på baggrund af den foretagne undersøgelse finder, at der ikke er grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar, herunder de medarbejdere, som blev tjenestefritaget som følge af tilsynets særlige undersøgelse. Kommissionen har heller ikke efter undersøgelsen fundet

grundlag for at rejse kritik, hverken i forhold til FE eller de nævnte personer.

Og endelig konkluderer kommissionen, at der ikke i anledning af undersøgelsen er fremkommet oplysninger, der har givet kommissionen grundlag for at overveje en henvendelse om at udvide de spørgsmål eller den periode, som kommissionen har skullet undersøge.

Den sidste konklusion skal ses i lyset af, at det er forudsat i undersøgelseskommissionens lovgrundlag, at kommissionen kunne henvende sig til mig som justitsminister, hvis den anså det for at være af væsentlig betydning, at der blev gennemført en undersøgelse af andre forhold. Kommissionen ville have kunnet henvende sig vedrørende både bredden i undersøgelsens temaer og den tidsmæssige afgrænsning. Og det har kommissionen altså ikke fundet anledning til. Det, synes jeg, der er grund til at tage til efterretning.

[Verserende efterforskning]

Så har spørgeren også spurgt til den konkrete, verserende efterforskning vedrørende Lars Findsen. Her må jeg blot henholde mig til, at denne regering – ligesom tidligere regeringer har været – er meget tilbageholdende med at kommentere på verserende straffesager.

Og når der tilmed er tale om sager, som vedrører uberettiget videregivelse af højt klassificerede oplysninger og dermed spørgsmål om statens sikkerhed, giver det sig selv, at jeg ikke kan kommentere på sagerne.

Det er desuden ikke kun sikkerhedsmæssige hensyn, der dikterer, hvad der kan oplyses om den konkrete sag mod den tidligere chef for Forsvarets Efterretningstjeneste (FE). Der er også nogle retlige begrænsninger, da sagen verserer for dobbeltlukkede døre.

Jeg har selvfølgelig noteret mig, at der i den senere tids offentlige debat har været fremsat en række synspunkter, herunder om at regeringen bør gribe ind og ”stoppe sagerne”.

Her i landet er det politiet og anklagemyndigheden, der er ansvarlige for at efterforske og strafforfølge mulige overtrædelser af lovgivningen. Og det er domstolene, der i sidste ende afgør skyldsspørgsmålet.

Det, mener jeg grundlæggende, er den rigtige ordening i et retssamfund, og jeg har i øvrigt tillid til, at myndighederne kan vurdere, hvilke skridt der konkret bør tages.

[Om tilsyn og kontrol]

Til sidst er der spørgsmålet om det igangværende arbejde med tilsynet og kontrollen med efterretningstjenesterne.

Først og fremmest er det af afgørende betydning, at vores efterretningstjenester effektivt kan varetage deres opgaver. Kun ved at have stærke og effektive efterretningstjenester kan vi beskytte Danmark og vores allierede mod mørke kræfter, der vil os det ondt.

Samtidig er det vigtigt for regeringen, at der i vores samfund generelt og her på Christiansborg er tillid til vores efterretningstjenester. Der skal være demokratisk forankret kontrol, og der skal være tillid til, at efterretningstjenesterne agerer inden for deres beføjelser.

Det var bl.a. på den baggrund, at vi med PET-loven valgte at styrke tilsynet og den parlamentariske kontrol med efterretningstjenesterne tilbage i 2013.

Af bemærkningerne til PET-loven fremgår det, at der skal udarbejdes en rapport til Folketinget om erfaringerne med PET-loven – altså en evaluering af loven – fem år efter lovens ikrafttræden.

Arbejdet med evalueringen er iværksat, men er ad flere omgange blevet sat i bero, senest som følge af, at FE-kommissionen blev nedsat.

Nu, hvor FE-kommissionen har færdiggjort sit arbejde og afgivet sin beretning, har vi genoptaget arbejdet med evalueringen af PET-loven, og det er forventningen, at evalueringen vil være færdig i løbet af første halvår i år. Den vil herefter blive sendt til Folketinget.

Arbejdet med evalueringen af PET-loven giver naturligvis også anledning til at overveje, om der på visse punkter er behov for at lave om på loven. Parallelt med evalueringen kigger vi således også på behovet for at lave en revision af loven.

Som led i dette arbejde bliver der også set på rammerne for tilsynet og relationen mellem Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne og forsvarsministeren og justitsministeren, herunder i forhold til tilsynet.

[Det igangværende arbejde med rammerne for Tilsynet med Efterretningstjenesterne]

I første omgang er forligskredsen bag PET-loven – hvilket vil sige partierne Venstre, Radikale Venstre, SF, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti –

indkaldt til en indledende drøftelse om rammerne for det fremadrettede tilsyn.

Det er regeringens ønske, at drøftelserne skal danne grundlag for, at der sker en styrkelse af tilsynet, og der sikres et tilsyn, der har de bedst mulige forudsætninger for effektivt og relevant at kontrollere efterretningstjenesternes virksomhed.

Men samtidig er det fortsat vigtigt, at tilsynet sker inden for rammer, hvor tilsynet ikke risikerer at skade den virksomhed, som vores efterretningstjenester udøver – af hensyn til vores alle sammens sikkerhed. Det nærmere indhold i disse drøftelser kan jeg på nuværende tidspunkt ikke komme nærmere ind på.

[Afrunding]

Lad mig til sidst slå fast:

Det er helt afgørende i et demokratisk samfund, at der er den fornødne tillid til vores efterretningstjenester. Og at der bliver fulgt op på den kritik og de anbefalinger, som tilsynet måtte komme med. Derfor nedsatte vi – med et bredt flertal i Folketinget – FE-kommissionen til undersøgelse af tilsynets alvorlige kritik. Og jeg noterer mig med tilfredshed, at FE-kommissionen har afsluttet sin

undersøgelse og fundet, at der ikke er grundlag for at rejse kritik.

Nu vil vi bl.a. på baggrund af FE-kommissionens undersøgelse og den evaluering, der foretages af PET-loven, have drøftelser med forligskredsen bag PET-loven om, hvordan der mest effektivt fremadrettet kan føres tilsyn med efterretningstjenesterne.

Tak for ordet.